По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 53 (10.436). Львів, вівторок 10. березня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Ключ склепіння Европи"

„Польща ключем склепіння Европи!" — так означує польська преса нинішній стан внутрішньої й зовнішньої будови Польщі у звязку з німецько-англійськими пропозиціями щодо гарантійного пакту, а радше щодо забезпечення істнуючого status quo на заході з полишенням вільної руки на сході. „Ключ склепіння Европи" — як гарно звучить ця фраза

Політика польської держави і в минувшині вічно хиталася, шукаючи піддержки і союзницької допомоги то на заході, то на сході. Особливо калєйдоскопне було це хитання під кінець істнування старої Річипосполитої, в добі наполеонщини, варшавського князівства і конгресового королівства. Хвиля почувань, настроїв і політичного інтересу змагалася то в бік престолу пруського короля, то заливала підніжа престолу самодержавного російського імператора. Те саме приходилось нам обсервувати і в часі війни. НКН. звертав свої очі на централні держави, себто на Німеччину, а вшехполяки з Дмовским і Ґрабским на антанту, себто на Росію. У висліді повстала велика Польща через ампутування Німеччини і Росії.

і вічна журба за західні і східні „креси". І знову хитається польська політична думка, і знову інтерес польської великодержавности блукає по розпуттям. Як не додержано вірности ні концепції германофільській, ні русофільській, так і не вибрано досі головної секції оперта для стовпів і державного склепіння Польщі. Бо ясно, що західні „креси" можна вдержати тільки при допомозі Росії, якщо Польща виступає як авангарда славянщини проти напору ґерманізму, а східні „креси" можна менш-більш успішно обороняти тільки в союзі, як васаль Німеччини.

Німеччина висунула свої претенсії до ревізії західних кордонів Польщі. Вона домагається повороту „мирним шляхом" Сілезії і Поморя та знесення данцігського коридору. Коли матимемо на увазі, що ті провінції добула Польща меньш-більш шляхом плебісциту, то дещо дивною мусить бути вимога Німеччини. Поморя в нинішних своїх границях на основі німецького перепису з р. 1910 числило 559 тисяч Поляків і 429 тисяч Німців. В півтора року після прилучення цеї території до Польщі польський перепис виказав 755 тисяч Поляків і 184 тисяч Німців. Не входячи в питання вірности польського перепису, приходиться на основі цифр ствердити, що на протязі кільканацяти місяців на Поморя прибуло 196 тисяч Поляків і вимандрувало 240 тисяч Німців. А це значить, що та територія як віддиховий орган польського національного й державного організму, як вихід до моря має для Польщі величезне значіння. Природний, стихійний гін польського народу каже йому обіймати в посідання ту територію, від якої залежить розвиток і будучність Польщі. А все таки Німеччина домагається звороту Поморя, Сілезії, знесення данцігського коридору, що теж є питанням розвитку великого німецького народу. Коли Німеччина годиться на стабілізацію західних меж, то вимагає вільної руки на сході, повертає до своєї лінії, до клича: „Drang nach Osten".

Предметово розглядаючи цю справу, слід признати, що це є питання першорядної ваги для Польщі, можна навіть зрозуміти той тріожний крик, який розлягається в польській пресі, можна вірити, що тут йде про велику ставку. Але не можна зрозуміти тієї хоробливої істерії, вимахування шаблькою і погрожування війною.

„Колиб держави — пише „Газета варш." — прийняли німецькі пропозиції, то на денній порядку буде справа поділу Польщі. Ми були би свідками повторення операції, доконаної у XVIII ст. дипломатичним і правним шляхом на підставі § 19 Ліги Націй по всім правилам штуки, зі збереженням приписів міжнародного права і за згодою світлих міжнародніх інституцій".

Така оцінка положення справді відповідає дійсности, але зарада лихові не міститься в істерії і погрозі війни, а навпаки тільки підтверджує загальну думку про те, що Польща є найбільшою небезпекою миру. А з такою опінією довго істнувати не можна. Тут слід перевести основну ревізію своєї політики і так само — як Німеччина — рішитися на схід або на захід, зробивши своєю аксіомою або „Drang nach Osten" або „Drang nach Westen". Сила Німеччини є в тому, що вона є одноцільною й однородною національною державою, яка до того забезпечує status quo на заході, щоби створити собі можливости розвитку і поширення на сході.

Щоби вдержатися зі своїм посіданням на заході, закріпити і вцементувати там граничні стовпи, треба сконсолідуватися в нутрі.

Ф. Ф.

По широкому світі

В Югославії остаточно сформувався „Бльок національного порозуміння селянської демократії". Словінська народня партія теж приєдналася до того бльоку. Партія Радіча змінила свою назву з республиканськo-селянської на хорватсько-селянську партію і теж приступила до названого бльоку. Бльок має мати одного голову й одно загальне політичне керовництво. Хорватська партія обвинувачує уряд Пашіча за передвиборчі надужиття та приймає принціп парляментарної боротьби з пашіцізмом.

Риков виголосив у Москві на спільному засіданню обох палат Всесоюзного зїзду Рад і Ради Національностей велику промову про міжнародне положення СРСР, в якій між иншим схарактеризував становище західно-европейської революційної відготовки такими словами: „Становище в Европі знаменується ослабленням та пригніченням революційного руху". Про 1925 рік сказав: „Цей рік ледви чи принесе радянському союзові якунебудь допомогу із закордону". Торкаючися внутрішнього господарського становища СРСР він сказав: „Промислове виробництво дійшло до 60 проц. передвоєнного. Легкий промисл розвинувся краще, за те важкий промисл дійшов ледви 32 проц. довоєнного. Через те він і не може задовольнити чимраз більше зростаючого попиту на вироби".

В Туреччині сформований новий кабінет з Ізметом-пашою на чолі. Міністром закордонних справ став у новому кабінеті Тевфік-Рix-бі-бей.

В англійській палаті громад дійшло до поважного інциденту між одним соціялістичним послом і головою парляменту в часі промови Чемберлена. Посла виключено зі засідань на необмежений час. Соціялістичні посли і деякі лiберали на знак протесту вийшли зі засідання а Чемберлен кінчив свою промову перед порожніми лавками.

Куліджн вступив 4. березня серед надзвичайно святочної обстановки в виконування обовязків президента Зединених Держав.

Німецький уряд завісив на два тижні деякі комуністичні органи за те, що вони накинулися з крайньою лайкою на помершого президента Еберта. Така сама міра має бути примінена теж до деяких націоналістичних органів.

Рада Народніх Комісарів СРСР затвердила проєкт на заснування в Москві інституту для вивчення світової політики та світового господарства. Професорами інституту мають бути теж визначні французькі та німецькі вчені.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 151/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 48 (10.431) z dnia 4. III. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Na krajiu propasty" zdanie między słowami: suchitnyczymy brudmy... a: Ne pereczymo, w tymże artykule ustęp między słowami: krajno tychi... a: Katastrofa seła. 2) „Szkilnyj plebiscyt" napis pod tytułem: i zdanie do słów: Ukrainśkyj sojmowyj zawiera znamiona 1) i 2) występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 4. berezula 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 5. marca 1925 r.

(Підпис нечиткий).

Шкільний плебісцит.

Міністерське розпорядження про легалізацію підписів.

Dnia 19. lutego 1925 L. SZ 1254 Minister spraw wewnętrznych wystosował do wojewodów we Lwowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Łucku, Brześciu, Nowogródku, Białymstoku i p. delegata rządu w Wilnie pismo następującej treści:

„Doszło do wiadomości Ministerstwa spraw wewnętrznych, że urzędy gminne powołane w myśl postanowień § 8. rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7. I. 1925 r. (Dz. U. R. P. N. 3. poz. 33) do stwierdzenia własnoręczności podpisów na deklaracjach, zawierających żądanie zmiany języka nauczania w publicznych szkołach powszechnych, nakładają opłaty w wysokości od 1 do 2 zł. od każdego stwierdzonego podpisu, a w ilu przypadkach wręcz odmawiają wspomnianego stwierdzenia własnoręczności podpisów.

W związku z powyższem Ministerstwo spraw wewnętrznych zaznacza, że związki komunalne mogą na zasadzie art. 27. ustawy z 11. VIII. 1923 o tymcz. ureg. fin. kom. (Dz. U. R. P. N. 94. poz. 747) pobierać opłaty za poświadczenia urzędowe, winne to jednak uczynić na podstawie formalnych uchwał, które jak to wynika z p. 3. cyt. art. podlegają kontroli władz nadzorczych.

O ile chodzi o wspomniane opłaty za stwierzenie własnoręczności podpisu, Ministerstwo spraw wewnętrznych zauważa, że wobec konstytucyjnie zagwarantowanej bezpłatności nauczania oraz wobec tego że opłaty te dotykają w znacznej mierze ubogą ludność pobieranie ich należało by zaniechać.

O ile zaś chodzi o stwierdzanie własnoręczności podpisów to czynność należy uważać za obowiązek prawny, któremu urzędy gminne bezwzględnie winny czynić zadość.

Pan Wojewoda zechce przeto zarządzić dochodzenia w celu stwierdzenia w których gminach położonych w obrębie powierzonego Panu Województwa pobierane są opłaty za stwierdzenie własnoręczności podpisu na deklaracjach i w jakiej wysokości, ewentualnie uchwały w sprawie pobierania powyższych opłat znieść, wydać odpowiednie pouczenia w myśl niniejszego reskryptu i donieść Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w szczegółowym sprawozdaniu o wydanych zarządzeniach".

(„Gazeta Administracji i Policji Państwowej" N. 8. z dnia 21. lutego 1925.)

Шкільне віче в Тернополі.

Дня 20. лютого н. р. відбулося в Тернополі в салі „Міщанського Братства" велике віче української людности зі всіх сіл тернопільського повіту в справі шкільного плебісциту. Віче отворив відповідною промовою д-р Степан Баран іменем місцевого шкільного комітету, потім вибрано президію в складі п. директора Йосифа Ковальського з Тернополя, господаря з Заболок п. Маниша і п. Володимира Мартиневича з Микулинець. Реферат про новий польський шкільний закон і розпорядок міністерський в цій справі виголосив д-р Степан Баран, подаючи практичні вказівки, як належить перевести в практиці шкільний плебісцит, щоби в кожній українській громаді була на будуче публична народня школа з викладовою українською мовою. Заінтересування учасників справою української народньої школи було дуже велике, чого доказом була оживлена дискусія. Принято резолюції з завізвом до загалу українського громадянства в тернопільському повіті, щоби причинювались всіми силами справі теперішнього шкільного плебісциту.

Терор, зловживання і шикани з боку урядових чинників на Поділлі.

Як всюди в краю, так і на Поділлі, власти ставляться неприхильно до акції нашого шкільного плебісциту і часто наказні війти відмовляють безплатно легалізації підписів на шкільних деклараціях. В одному тернопільському повіті наказні війти в слідуючих громадах відмовили легалізації підписів на шкільних деклараціях: 1) Байківці, 2) Будилів, 3) Цебрів, 4) Чернилів руський, 5) Дичків, 6) Ігровиця, 7) Козівка, 8) Острів, 9) Русанівка, 10) Смиківці, 11) Ладичин і 12) Ковалівка заслонюючися тим, що досіль не одержали ніяких інструкцій в тій справі від старосства.

Серед нашого населення викликало це оправдане розврення і тернопільський староста Конячевич був змушений видати окремий обіжник до громадських урядів в повіті з датою 27. лютого 1925 р. до ч. 11631/25 з наказом, щоби всі громадські уряди легалізували безплатно всі шкільні декларації, а окремо візвав командантів поліційних постерунків в часі поліційної сесії, щоби поліція не мішалася до плебісцитової акції. Про повище своє розпорядження повідомив староста Конячевич д-ра Степана Барана, подаючи йому повищу дату і число розпорядку. Одначе не вважаючи на це, йде дальше насильне спинювання підписування шкільних декларацій і нижчі польські власти сміються прямо зі свого начальства і їх обіжників. Крім цього доносять з ріжних повітів тернопільського воєвідства, що і там в богатьох громадах наказні війти відмовляють легалізації підписів на шкільних деклараціях, як напр. в Озірній, пов. Зборів, Плаучі вел., пов. Бережани, в Жеребках корол., пов. Скалат, в Задвірю повіт Перемишляни і т. д. — Такі випадки і в самому тернопільському воєвідстві ідуть в сотки й у воєводи д-ра Завістовского були вже селянські депутації з ріжних повітів в цій справі, щоби видав відповідний обіжник. На інтервенцію д-ра Степана Барана у воєводи, пообіцяв воєвода візвати старостів, щоби вони негайно шляхом окремого обіжника поучили підчинені собі уряди громадські, що їх обовязком є безплатно удостовірювати підписи на шкільних деклараціях і що до цієї справи не мають мішатися органи державної поліції, бо напр. в Козівці тернопільського повіту зайшов випадок, що вже готові підписані і легалізовані декларації сконфіскувала з громадського уряду державна поліція і не хоче їх видати інтересованим; в Жеребках кор. пов. Скалат постерунок поліції з Колодіївки досі силою не допускає до збирання і підписування шкільних декларацій і тероризує навіть місцевого пароха о. Василя Бачинського, кажучи, що його не обходять нікі шкільні закони. — Вкінці відібрали брошуру В. Целевича „Про нові польські шкільні закони" і всі декларації і не хочуть їх звернути.

В справі поданих вище надужить внесено вже інтерпеляцію в соймі, а обовязком послів українського клюбу соймового припильнувати, щоби міністерство внутрішніх справ видало ще додатково окремий обіжник з приказом до громадських урядів легалізувати безплатно і без перепон підписи на шкільних деклараціях, тимбільше, що невдовзі минає речинець шкільного плебісциту.

В останній хвилі стало відомим, що державна поліція з постерунку в Колодіївці повіт Скалат арештувала 4 громадян з села Жеребок кор. пов. Скалат: 1) Ілька Батюка, 2) Олександра Локшина, 3) дяка Евгена Гецуляка і 4) Яцка Івана за це, що підписували самі і заохочували других до підписування шкільних декларацій. — Та сама поліція нападає нагло на доми поодиноких громадян в Жеребках кор. і в инших селах свого району в пошукуванні за шкільними деклараціями і їх конфіскує, як рівнож конфіскує всюди цензуровану брошуру В. Целевича „Про нові польські шкільні закони", і не хоче їх видати інтересованим.

В справі арештування в Жеребках кор. внесено інтерпеляцію в соймі.

Причинок до шкільних надужить.

В „Słowi Polskiem" ч. 53 з д. 23. лютого 1925 р. помістив п. L. W. допис під заг. „Mikołajów ad Oaje. Jak fabrykuje się krzywdy ruskie". Допис наводить письмо гр.-кат. Митроп. Ординаріяту до K. O. S. L. з дня 9. III. 1924 ч. 5041/472 шк., де сказано, що управитель школи в Миколаєві п. Марцін Мазурскі унеможливлює науку релігії місцевому парохові о. М. Качоровському, вписує гр.-кат. діти як римо-кат., тягне їх на науку релігії римо-кат. обряду і т. д. На його думку K. O. S. L. провірила все і прийшла до висновку, що те ціле донесення Митр. Ординаріяту цілком неправдиве. П. М. Мазурскі вправді не є управителем від вересня 1924 р., але нехай собі п. L. W. пригадає, що п. Мазурскі як управитель в 1923/4 р. забирав насильно на науку римо-кат. релігії Володимира Кінаша, сина гр.-кат. родичів, охрещеного в Німеччині священиком лат. обряду, але мати дитини просила посвідку хрещення у власного пароха, який його на прохання мами миропомазував і вписав до гр.-кат. метрики в Миколаєві. Та не зважаючи на позвідку, що хлопець є гр.-кат. обряду, п. Мазурскі не перестав нападати хлопця. Дійшло до того, що впадав до класи підчас науки гр.-кат. релігії, виганяв всі діти з класи, довив хлопця і проваджував на науку римо-кат. релігії, якої сам учив. Софію Сенту, доньку Марії, охрещену теж в Німеччині, вписав як римо-кат. і насильно тягнув на римо-кат. релігію. Дійшло до того, що як дитина побачила п. Мазурского на порозі школи, то вже до школи не входила і стояла цілу годину на зимні в печній віддалі від школи; так було в марті 1924 р. Не шкодило це все п. М. написати до пов. шк. Ради, що названі діти не ходять на релігію в уч. ч. кладала на родичів, гнаний кари. Дітям, яких окрестив в Підсосі оаї православний священик, казав в марті 1924 р.: „Вас буде учити релігії такий ксьондз, який вас хрестив", вписав діти як православні і так вони там донині фігурують. В листопаді 1923 р. заборонив напотови вписувати успіхи з науки релігії до шк. зшитку по українськи, а як на кпини, взяв старий недокінчений зошит жидівської дитини, обернув другим боком і написав: „Dziennik dla nauki religji gr.-kat. w Mikołajowie". На очах шкільної дітвори подер п. М-скі шк. підручник, чим доведений до крайности парох подер зошит. П. М. Мазурскі вніс на пароха скаргу до суду в Бібрці, де на підставі § 498 засуджено о. М Качоровського на 2 добі арешту зі заміною на 16 зол. п. Той зошит є в апеляційному суді у Львові.

Заперечення, будьтоби Стефанія Ромба від 2 літ не ходить до школи—не відповідає правді, бо в попередньому шк. році ходила до школи, навіть п. Мазурскі брав її на науку римо-кат. релігії, а на шк. рік 1924/25 є також вписана римо-кат. обряду, хоч парох дав окрему посвідку, що вона є гр.-кат. обряду. Анна Гіжета була тех виказана давнійше як гр.-католичка, нині вона записана як римо-кат. Иосафат Кімак, хрещений в Городославичах, пройшов такуж історію. Те саме було з Марією Куркевич. На підставі яких виказів поспісував п. Мазурскі дітей як римо-католиків —не відомо. Для виказання, по чиїй стороні правда, хай звернеться п. L. W. з проханням до куратора Собінського, щоби вислав до Миколаєва на спілку з гр.-кат. Митр. Ординаріятом делегатів, які на місци би пореслідили всі подвиги п. Мазурского та переконалися хто „kłamie"? — гр.-kat. księża", чи п. L. W.

Миколаїв, дня 1. березня 1925 р.

о. М. Качоровський, парох.

Д-р ІВАН БРИК.

Тома Ґ. Масарик

(З нагоди 75-літніх роковин.)

Дня 7 березня скінчив 75-тий рік життя президент Чехословацької републики Тома Ґ. Масарик. Чимало ріжних президентів, а нам байдужі не то їх літа, а навіть питання, чи живі, чи померли?

Значить, є якісь особливі причини особою Т. Масарика інтересуватися і не тільки з обовязку, а й зі щирого відчуття присвятити йому цих кілька рядків. Не знаю імені чужинця, яке під цю пору булоб українському народові блище, дорожче і всіма шановане, як імя Масарика.

І не диво. З цим іменем вяжеться історія українського народу. Масарик від 1918 р. є президентом тої держави, в якої склад увійшло і Підкарпаття (Закарпатська Україна) з числом приблизно пів міліона Українців.

Та не тільки це. Він голова тої держави, що дала притулок українській збройній силі, що дала захист українській еміграції, дала змогу жити, працювати, вчити і вчитися на майбутню користь свойого народу. Та це сталося головно завдяки політичному розумові і високій людяности президента Масарика. Він собі все вірний. Як колись так і тепер пригортає він і українську молодь до свого доброго серця, не жалує помочі і зі своїх особистих фондів, щедро помагає розвиткові української науки.

І треба знати, що Масарик робить це не в імя туманного, іноді брехнею і інтересом підбитого панславізму, а просто з гуманности та віри, що страждання кождого народу, навіть найменшого — а тим більше великого українського, довго тривати не можуть і скінчитися мусять.

І ті, що їх фізична перемога викинула з рідної землі, мають у своїй життєвій трагедії справжнє щастя, коли можуть жити в ЧСР., черпати знання безпосередно з джерела високої культури, зблизька приглянутися життю-буттю того маленького народу, що зумів добути волю і її удержати та придбати собі пошану й подив цілого світа. А яке значіння може мати така школа для майбутнього нашого народу пояснять найкраще слова самого Масарика висказані у 1915 р. на викладі в Льондоні: „Духові й моральні сили суспільства не менше реальні, як пруські генерали".

У нас залюбки покликують — на Чехів. Це справедливо; але як мало, чи вірнійше, зовсім нічого невідомо про ті методи й засоби боротьби, що довели Чехів до ясного сонця волі. І тут відкривається для наших братів широке поле вдячної а такої конечної праці дати змогу цей тугий і відпорний, культурний народ Українцям справді пізнати. Добрий початок зробили Гр. Наш і В. Королів — Старий, але цього за мало.

Тепер імя Масарика нашому суспільству доволі відоме. Стрічається воно з ним і у перекладах деяких його творів, у пресі, в устній щирій розмові та переписці батьків і синів.

Не те було перед війною. Імя Масарика українському громадянству мало було знане. З початком 90-х рр. 19. стол. мали нагоду зійтися з ним наші парляментарні посли у Відні. Та вони чогось як сліпі ходили попри той чистий бісер і туплися в болоті. А прецінь Масарик був уже тоді такою цікавою, сильною і ясно скристалізованою індивідуальністю, що варто було з ним зійтися блище. Та, на жаль, так не сталося. Не сталося і перед війною, коли можна було скористати з його великого знання і геніяльного політичного передбачення. За мало теж інтересувалися великою працею Масарика в часі війни.

Першу серіозну знайомість з Масариком зробив у 1893 р. у Відні д-р І. Франко. Великий Українець і великий Чех зблизилися і зрозуміли себе. Масарик вислав йому відтак у 1896 р. свою студію про Карла Гавлічка з дописком, що „Гавлічек й досі є добрим дорадником у справах політичних, а передусім для народів менших, залежних. Я певний, що й ви там найдете досить, що все ще годиться для ваших обставин". І. Франко заохочений Масариком видав у 1901 р. переклад вибраних поезій Гавлічка і присвятив його Масарикові на доказ щирої прихильности та написав тоді памятні слова, які особливо сьогодня добре пригадати. Подаючи українській громаді вибір поезій, Франко подає і думку Масарика, що розвій національности мусить іти нерозлучно з розвоєм свободи думок і політичної волі. Голосити себе поступовцем, радикалом, чи соціялістом і рівночасно обезцінювати або душити розвій якої небудь національности для якихось „вищих ідеалів" — значить завдавати брехню поступовости. Нація, котра в імя держави чи яких инших інтересів гнобить, душить, спиняє у свобідному розвитку другу націю, копає гріб сама собі і тій державі, якій мало то має служити те гноблення.

Сини українського народу мали нагоду вже не тільки зійтися блище з Масариком, але й бути під його безпосереднім ідейним впливом з нагоди еміграції української університетської молоді з університету у Львові 1901 р. Одні опинилися тоді на університеті в Кракові, инші у Відні, а лише мала частина в Празі.

Ясні, незабутні хвилини! Чи лише тому, що це хвилини юних днів весни? Ні. Ця частина вийшла на еміграції найліпше, бо попала під вплив великого професора безпосередний і ...

У. С. Р. Р.

Пятиліття Комісаріяту Земельних Справ.

21. лютого минуло 5 літ від повстання Народнього Комісаріяту Земельних Справ УСРР. Комісаріят видає з тої нагоди спеціяльний Вістник зі споминами, звідомленнями та оглядом діяльности.

(Б. 21. II. 925.)

Семиліття червоної армії.

Дня 22. лютого в. р. обходив цілий Союз радянських республик семиліття000 існування червоної армії. Вся українська радянська преса з 22. лютого присвячена в цілости тим роковинам.

„Музкори“.

Редакція музичного журналу „Музика“ приступила до організації музичних кореспондентів („Музкорів“) по цілій Україні. Обовязком „Музкор'а“ буде: а) організувати громадсько-музичні праці; б) боротьба з музичним неуцтвом та з иншими негативними явищами у музичному життю; в) ознайомлення населення з музичною літературою та пресою; г) інформації про музичне життя мас у пресі.

(Більшовик, 20. II. 925.)

Режисерський штаб „Березіля“.

Мистецьке Обєднання „Березіль“ має в себе на чолі т. зв. режисерський штаб. Головним режисером є далі Лесь Курбас. До штабу належать: Ф. Лопатинський, Пігулович, Лішанський, Тягно і Кудрицький. При штабі заняті постійно літерати П. Щербатинський і Л. Френкель. Режисерський штаб розробляє спільно напрямні праці „Березіля“ та обґрунтовує теоретично всі практичні мистецькі досягнення.

(Більшов. 18. II. 925.)

Переслідування сельнорів.

З Артемівську закінчила губерніяльна прокуратура слідство в справі переслідування селькора села Калиновського. Встановлено, що голова сільради Маляженко вкупі з комуністом Баксинським систематично переслідували селькорів Миколаєву й Левицьку. Вони їх незаконно арештували та хотіли вбити сина Миколаєвої. Селькора-комуніста Чижевського, який викривав надужиття місцевої влади, оголосили за божевільного та відправили його насильно до дому божевільних. Там пересидів Чижевський місяць зразу в камері небезпечних, а потім спокійних божевільних.

(„Більшовик“ 22. III. 1925.)

Центральна іспитова комісія в справі українізації.

При президії київського губерніяльного Виконкому створено центральну іспитову комісію для українізації. Іспити переводиться: 1) серед співробітників радустанов, яких залишено на посаді умовно або яких зараховано до 4-ої категорії. 2) серед співробітників, що по 18. грудня 1924 р. вступили до якоїнебудь радустанови, але не мають ніякого свідоцтва про зложення іспиту з української мови. 3) серед урядовців, яких надсилатимуть до комісії для перевірки знання української мови.

(„Більшовик“ 22. II. 1925.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Чемберлен у Парижі.

Стріча Чемберлена з Еріо 7. III. тривала до 11 год. в ночі. Всі паризькі часописи звідомляють, що на конференції обговорювали найважніші справи, розброєння Німеччини, справу безпеки, евакуації Кольонії, найбл. засідання С. Народів, данціґський коридор, затрівоження Польщі ґарант. договором. Чемберлен був теж у през. Франції.

Анґл. проект ґарант. конвенції.

З Льондону звідомляють, що Чемберлен предложив 7. ц. м. Еріотові проект ґарантійної конвенції між Англією, Францією, Бельґією, Італією й Німеччиною. „Морнінґ-пост“ потверджує цю вістку й додає, що Австралія й Нова Зеляндія заявилися за прийняттям цієї комбінації та що Канада й Півд. Африка певно попруть її.

В. Британія не ґарантує границь Польщі.

„Ню Иорк Гереальд“ звідомляє, що Чемберлен предкладаючи Еріотові до підписання предложення зах.-европейського ґарантійного договору заявив, що В. Британія не може ґарантувати границь Польщі.

Порозуміння Чемберлена з Еріо.

„Матен“ звідомляє: Еріо й Чемберлен порозумілися, що старатимуть приготовити громадську думку своїх країв для проектованого заключення договору пятьох. Польщі оставиться рішення щодо евент. уступок, які даються погодити з її безпекою, але при цьому слід би їй дати виразну раду, щоби була розумна.

Чемберлен у Женеві.

8. III. прибув до Женеви Чемберлен. Побуде один тиждень, потім знову виїде до Парижа, де ще раз стрінеться з Еріо. До Женеви прибув і бар. Іші. Приїде й Бріян.

Німеччина вступає до С. Народів.

Сір Ерік Дрімонд одержав від Штреземана запевнення, що Німеччина відкликує застереження, які мала проти свого вступлення до С. Народів. Догадуються, що Німеччина мусіла одержати важне запевнення й концесії, коли урядово зрікається всіх застережень.

Тимчас. през. Німеччини.

Сторонництва райхстаґу порозумілися, що тимчасовим заступником президента Німеччини має бути през. держ. трибуналу д-р Сімон.

Невдалий замах на Цанкова.

Білгородські часописи звідомляють, що ватага болгарських селян-комуністів намагалася висадити у воздух поїзд-експрес недалеко Цариброду. Їхав ним болгарський премієр мін. загр. справ Цанков до Женеви на сесію С. Народів. Замах не вдався. — В Софії пекар член македонської організації вбив комун. посла Стоянова. Зачувати, що організація дала приказ убити 10 комун. послів за вбивство посла Мілєва. Першою жертвою того приказу був Страшиміров.

СРСР. і Зед. Держави.

Райтер звідомляє, що СРСР. зробить знову предложення Зел. Державам для визнання СРСР., хоч през. Кулідж заявив, що політика Зед. Держав супроти СРСР. не змінилась.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (52) число „Діла“ сконфісковано за кінцевий уступ передової статті п. н. „Західні вісти“, за одно речення про льояльність лідера жидівського клюбу з рубрики „З жидівських справ“, за інформації про шикани в плебісцитовій акції з боку адміністрації сокальського повіту і за коментар до підозрілої аґітації по наших селах за повстанням (новинка „Імя Тютюнника знаряддям підозрілої аґітації“.)

— **Робітнича доля.** Вчора у Львові знову один робітник упав жертвою своєї важкої професії. В одному відділі львівського бровару злетів з колеса трансмісійний пояс. Колесо було в руху й робило 240 оборотів на мінуту, не вважаючи на це робітник Максим Мартиняк увійшов на драбину, щоби заложити пояс на колесо. В цю мить колесо зачіпило за його фартух і порвало з собою. Заки инші робітники отямились і спинили машину, нещасливий М. Мартиняк уявляв собою одну закріваавлену масу: йому вірвало руку, поломило обі ноги, розбило голову й стиснуло грудну клітку. Покійний мав 41 літ і залишив жінку й діти.

— **Аматор антинівських памяток.** Польські часописи подають пікантну новинку про продання жидівських „тор“ буцім-то сплямлених кровю жертв підчас погромів на Україні. Цим продавцем має бути якийсь д-р Кіт і одну з таких тор продав за 50 долярів дир. Нац. Музею д-ру І. Свєнціцкому. Поліція дізнавшись про цю продаж покищо задержала тору для розглянення її походження.

— **Київська контрактова ярмарка** почалась цими днями. Є це третя з черги ярмарка від хвилини відновлення традиційних контрактів. Зїздів великих чужинних фірм дуже мало. Торговельні транзакції відбуваються виключно між державними установами. Урядовий комунікат повідомляє, що загальний оборот першого дня є 1200 тисяч зол. карб.

— **Подорож до Зединених Держав.** Польські корабельні товариства піднесли ціну білетів до Зед. Держав з 106 дол. на 132 дол., 50 ц. чи 125 дол. Виїзд з польських пристаней, як це підкреслюють поль. часописи, стає дорожчим ніж з чужинних.

— **Кара за намір самовбивства.** Деякі члени бельґійського парляменту внесли проект закону, на зразок анґлійського, щоби карати спробу самовбивства як злочин. Мотив такий, що людина не має права скидати із себе обовязки вложені їй суспільністю. Як кару пропонують вязницю від 4 міс. до року і грижву від 1000 до 5000 франків. Сумніваємось, чи такі кари зменшать число самовбивств; хіба навчать людей завдати собі смерть так, щоби не мусіли пізнійше жалувати, що живуть. Єдині особи, що заслуговують на кару це хиба ті, які не хочуть умирати... а роблять це лише для ефекту.

— **Нові запаси золота** відкрили в південній Ісляндії, в 50 км. від Рейкявік. Відкривниками є анґлійські та німецькі геольоги; фінансує досліди трест голяндсько-швайцарсько-німецьких підприємств.

— **За життя і по смерти.** Серед повені кондолєнційних телеграм, які отримала і все ще відусіль отримує вдова по пок. першому президенті німецької републики Еберті, находиться також телеграма від управи німецької соціял-демокр. партії, підписана її трьома найчільнійшими членами. У телеграмі кажеться пор. зворушливо таке: „Соціяльна демократія Німеччини стоїть над трувою одного зі своїх найкращих і найкращих... Разом з тобою оплакує соц-демократія смерть тої надзвичайної людини“. Про те, що ще дуже недавно управа нім. соц.-дем. партії називала Еберта зрадником соціялістичних ідеалів, слугою буржуазії і т. п. злочинцем, за що його ні ні такі вимазали з рядів партії — автори вищезгаданого листа й не згадали. Для небіщика це дуже мала сатисфакція.

— **Бездротове керування літаками.** Анґлійське міністерство воздушної фльоти веде від 1915 р. досліди над новим винаходом керування літаками на віддаль. Спроби ведуть у найбільшій тайні на південнім березі Анґлії. Є можливість скидати бомби і виконувати з літаком усі найскладніші акробатичні обороти, заджки поломку на заводі.

— **Жінки в війську.** Війна дала нагоду жіноцтву скласти доказ, що воно може виконувати найважчі обовязки жовніра нарівні з мущинами. Відомо яка велика скількість жінок є нині в радянській армії. Але ніде нема їх стільки, що в турецькій. Зрівняння прав жіноцтва з мущинами пішло нині в Туреччині швидше, ніж в инших державах. Турецька армія має 2-ох оберстів-жінок і більше сотки офіцирів.

Дописи.

(З Галича). *З культурно-просвітнього руху.* Від довгих, довгих літ. Галич не зявлявся на сторінках українських часописів. Старинна столиця галицько-володимирської держави, укрита невмиручою славою окутана ареолем своєї колишньої величі, заснула глибоким сном. В час національного відродження XIX і XX ст. можна було тут завважити деякі малі проблески української національної свідомости. Решта „благоденствувала“ отроєна московською блекотою, себто русофільською ідеольоґією — вижидаюча спасення від високою майбутньою рукою „державців Всеросії“.

За передвоєнних часів місцеві московські „патріоти“ давили лапкою всякі спроби організації українських сил. — Часи війни внесли деякі зміни. Розмах і віра в єдиноспасенність давніх метод упала. Та остала сама тупа зневіра і бездільність. — Ця сама зневіра і бездільність передалась і українським нечисленним колам котрі довгі часи були переконані, що в Галичі ніяка національна українська робота не може вдатися.

На щастя, подібної думки не поділяють ті, котрих власна охота, або доля занесли на постійний побут до Галича. — Вже д-р Ів. Калин адвокат з Тернополя, що переніс був на початку 1924 р. свою канцелярію до Галича, старався розбудити місцеве життя і дати тоі які підстави під організацію національних сил. Та його побут в непривітнім Галичі був за короткий і не міг дати тривких результатів.

В останніх місяцях 1924 р. приступив гурток місцевого і околичного українського громадянства — за ініціятивою голови тов. „Просвіти“ проф. Галущинського — як також виділу філії „Просвіти“ в Станиславові, до рішучої спроби організації просвітнього життя в галицькім повіті і результатом тих заходів було основання в Галичі філії тов. „Просвіта“.

Недовга праця дала свої додатні овочі. Дня 2/II. 1925 р. відбулися перші основні загальні збори філії „Просвіти“ в Галичі при численній участи делеґатів читалень та членів товариства. На зборах репрезентованих було 22. читальні галицького округа. Як делеґат від матірного товариства „Просвіти“ прибув на збори голова проф. Галущинський — від філії „Просвіти“ в Станиславові прибув п. д-р Юліян Олесницький, від кружка „Українок“ зі Станиславова п. Барановська і п. Чапельска.

Збори відкрив голова комітету основників д-р Волод. Левицький місцевий адвокат, коротко промовою, по чім збори під президією Всч. о. Лядинського з Межигорець приступили до порядку нарад. Реферат про вагу „Просвіти“ виголосив проф. Галущинський, опираючи на підставі останніх досвідів напрямки нашої освітньої діяльности і складаючи іменем головного виділу новій філії желання повних успіхів в праці. Відтак витали нову філію, іменем філії „Просвіти“ в Станиславові, д-р Юл. Олесницький, іменем організованого жіноцтва п. Барановська і п. Чапельська зі Станиславова а іменем філії „Сільського Господаря“ в Галичі п. А. Теодорик. До виділу вибрано: головою д-ра Вол. Левицького, містоголовою д-ра Мулькевича, лікаря в Галичі, секретарем о. Пободача пароха з Залукви. — виді-

ний, через його студентів, реалістів-масариківців.

Витали нас у Празі щиро, гостинно, як Славян. Але нас боліло серце, що з малими винятками ті, що нас так гостинно витали, свої симпатії звертали на адресу російських студентів. Ми чули оправданий жаль до наших батьків, що так мало зроблено для познайомлення Чехів з нашим народом, його життям, терпіннями і стремліннями. Нам прийшлося прорубувати шлях, ломити леди незнання, а іноді і злої волі, своїми слабими, недосвідними, молодими руками. І тоді найбільше помочі і зрозуміння ми найшли в товаришів реалістів, поклонників Масарика.

І не диво. Масарик поклонник абсолютної правди, високої моралі і справедливости в усіх проявах людського життя, широкого основного знання праці, і людяности вщіплював ті самі прикмети і в своїх учеників. І зерно приймалося. Не красою слова, вимовою, а простим викладом, в якому відчувалося гармонію гарячого серця і холодного розуму. Ще більше впливав Масарик своїм власним життям, своєю ріжнобічною працею і творами, бо завсіди був собі вірний, завсіди в згоді між словом і ділом, все той самий і так само послідовний. Чесне життя і совісна праця, дрібна, клопітлива, невтомна й продумана, це героїзм модерної доби, це перша з найперших основ будуччини й незалежности. Ідеал модерної людини основується на боротьбі за правду, а не на терпінні Христа і Гуса.

І за правду справді Масарик боровся смілливо, безпощадно і все відносив побіду. До тої боротьби підготовляв і чеський нарід, даючи йому правдиву освіту, гартуючи його душевно і тілесно.

Прийшла війна. Масарик зрозумів, що це війна всім його ідеалам, демократизмові, поступові, силі знання і культури, малим народам, ідеї чеського народу, любові ближнього і самого Бога. Масарик покидає Австрію. У маніфесті з 14/11 1915 р. виповідає війну Австрії і проголошує домагання незалежної чеської держави. Збирає чеські сили, орґанізує леґіони. Веде пропаґанду, аґітує, 70-літній старець з клунком у руці стукає в двері учених і дипльоматів старого і нового світа, не зражується невдачею і доказує чудес пропаґанди, бо для своєї великої ідеї приєднує чимраз більше й більше прихильників.

А тимчасом Австрія веде проти нього слідство за державну зраду. Майно сконфісковане, дочка Аліс у тюрмі, дружина відірвана від сімї і конфінована. Словом тріюмф насилля, мілітаризму і — глупоти.

Австрія паде. Масарик вертає у вільну країну. „З челядної наймитавівника до палати Габсбурґів“, як колись Лінкольн „З рубленої хати до Білого дому“.

...ровими пп. Корнелю Яновичівну, учит. з Залуквя, п. Миколу Чабанюка, господ. з Залуквя, п. Карла Ольшанівського з Галича і інж. Дудара з Четверток.

Вибраний голова нової філії подав в коротких словах програму діяльности виділу. Побіч того — говорив голова — що філія в Галичі, як повітове культурно-освітне товариство, має сповнити ті всі задачі, які приписує статут кождій філії, має та філія сповнити і такі задачі, яких не матиме перед собою ніяка філія в краю. Є це культивування місцевих історичних традицій і береження памяток, які оставили по собі минулі віки. Для західних „окраїн" нашої великої Вітчини Галич це знак нашої мученицької слави і сили, наша Мекка. Все, що лучиться з минувшим Галича — всі памятки, будівлі і т. п. є передовсім загибаючі устні перекази про галицькі історичні події і родова традиція живучих донині нащадків боярських родів, повинні знайти в новій філії свого дбайливого зберігача. Нова філія мусить подбати про збереження загибаючих слідів старовини і передати їх у цілости нащадкам. В тій цілі мусить філія вибудувати домівку в Галичі, тілну княжих теремів, оснувати і помістити там музей галицької старини і бібліотеку, посвячену дослідам галицької історії. Таке відношення до минулого Галича буде гідне великої української нації. Через те перед філією стоїть важка, але вдячна задача, яка цілій нації українській принесе велику користь.

Збори випали величаво завдяки довголітній, муравлиній освітній праці, яку вела в повіті філія „Просвіти" в Станиславові, а я обмежуючи відтепер свою працю да суд. повіт станиславівський передала новій філії в Галичі провід освітної праці в галицькім судовім повіті. *Боярин.*

✝ Посмертні згадки.

О. Єронім Маліцький ЧСВВ. (*8|VIII. 1865, †1|III. 1925). Закарпаття тратить в особі ігумена Ужгородського монастиря, директора василіянського Інституту Єроніма Маліцького цінну одиницю, яку не легко дасться заступити. Прибувши до Ужгороду, застав покійний в Інституті неупорядковані відносини. Василіянський Інститут своєю солідністю поєднав собі на Закарпаттю багато прихильників і хоч родичі моглиб часто знайти безплатне приміщення для своїх дітей в інших Інститутах, вони радо віддають їх до Василіянського Інституту. Інститут під проводом покійного йшов на якнайдальше йдучі уступки для селянських дітей, хоч матеріяльні обставини за тим не промовляли. О. Є. Маліцький визначався незвичайним адміністративним та економічним хистом (був довгі часи прокуратором Чина СВВ. в Галичині), повний такту, став знаменитим представником оо. Василіян на Закарпатті, єднаючи для себе подив і пошану навіть у чужинців. Репрезентував о. Маліцький гідно не тільки Чин СВВ., але й українську ідею. Все і всюди виступав він як вірний син народу і щирий Українець. В приватному життю визначався незвичайно веселою та жартовливою вдачею. Через те любили його всі та радо витали в своїх домах та родинах. На Закарпаттю лишає він по собі не тільки наглядну памятку в виді високо поставленого Інституту, але й незвичайно милі спогади серед широких кол нашої інтелігенції. Земля йому пером. **В. Б.**

Священик-ювилят, радник М. К. і парох в Железові Великім о. Іван Захарясевич, помер дня 2. березня 1925 р. в 92 році життя, в 66 році священства. В. И. П.
1549 1—1

ОПОВІСТКИ.

Квартет Львівського Музичного Тов-а ім. М. Лисенка, під арт. проводом Ол. Шмайанівної.
Понеділок 9. III. м. Золочів.
Вівторок 10. III. м. Збараж.
Середа 11. III. м. Тернопіль.
Четвер 12. III. Копичинці.
Пятниця 13. III. м. Заліщики.
Субота 14. III. м. Бучач. 1556 1—?

Український Театр під дир. І. Когутяка.
Хоростків.
Второк 10. III. „Хмара".
Середа 11. III. „Чорноморці".
Четвер 12. III. „Царевич".
Пятниця 13. III. „Чесна Зузанна". 2—3

Український Наддніпрянський хор Д. Котка:
У понеділок 9. III. м. Калуш.
У вівторок 10. III. м. Долина.
У середу 11. III. м. Долина. 1230 34-?

На „Рідну Школу" зложили в зол.: Вп. Січеця з Домбчевських і інж. Микола Творидло у Львові 50, замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося 24. II. ц. р., о. Набережний, Опацько 12, неприйнятий гонорар від Вп. Романіва. Вп. Жертводавцям щира подяка. Головна Управа УПТ. 1550 1—1

Дрібні оголошення.

Заходом Українських Товариств у Львові
відбудеться в четвер, дня 12. березня 1925, в салі Музичного Товариства ім. Лисенка, вул. Шашкевича в 64-ті роковини смерти Т. Шевченка

КОНЦЕРТ

при співучасти Вп. Пань: Шмериковської-Приймової, С. Федорцевої, Вп. п. М. Голинського, оперового співака, Товариств „Львівський Боян" і „Бандурист".

ПРОГРАМА:

Шевченко: Заповіт.
1. Пеонова — п. Василь Мудрий.
2. Малицька—Степенко: „Кантата" — на міш. хор в супр. фортепяну „Львівський Боян".
3. Шевченко—Лисенко: а) „Дума", б) „Гетьмане" — п. М. Голинський.
4. а) J. Raff: „Olga con variazioni"; б) П. Чайківський: „Дума" п. І. Шмериковська-Приймова.
5. Шевченко—Лисенко: а) „Гамалія", б) „Прискорбна дума" — на мужеський хор в супр. фортепяну — Тов-о „Бандурист".
6. Шевченко: „Неофіти", прольог — п. С. Федорцева.
7. G. Bizet: ?Carmen — арія Don José — п. М. Голинський.
8. Саміленко-Лисенко: „Кантата" — До 50 роковин смерти Т. Шевченка — на міш. хори, зі солями в супр. фортепяну — „Львівський Боян".

Фортепяновий супровід обняв Вп. п. Л. Туркевич. — **Початок о год. 7·30 веч.** — Білети продає Книгарня Наукового Тов-а ім. Шевченка, Ринок 10. 1544 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір Брідщина!

XXVI. Звичайні Загальні Збори Пов. Тов-а кред. „САМОПОМІЧ" в Бродах відбудуться 25. березня 1925 р. о 12. згляжно 1. год. в пол. Тому, що на порядку нарад зміна статуту як також справа економічної організації повіту, проситься о численну участь членів і прихильників кооперації.
1555 1—1 *Надвірна Рада.*

Ширіть наш часопис!!

Повітовий Виділ в Долині. Ч. 606. Долина дня 2. III. 1925.

Конкурс.

На посаду окружного лікаря в Велдіжі з платою XII степеня державних урядників враз зі всіми додатками і ричалтом на поїздки.

До округу належить 14 громад з людністю 12.311.

Удокументовані подання належить вносити до Повітового Виділу в Долині з терміном до 10. квітня 1925.

Предсідник *о. Сойка.*
1553 1—3

Загальні Збори

Видавничої Спілки „ДІЛО", кооператива з обмеженою порукою у Львові, відбудуться дня **25. березня 1925 р.** о год. 5-ій пополудні в льокалі власнім Ринок ч. 10. II. пов. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з послідних Зборів, 2) Звіт Дирекції і Ради Надзірної за діловий рік 1922|24, 3) Затвердження білянсу за рік 1922|24 і білянсу отворення на день 1. липня 1924 та розділ чистого зиску, 4) Зміна статута § 14, 5) Внески і запити членів. — Звіт, річні замкнення і білянс виложені в льокалі кооперативи на два тижні перед речинцем Зборів. — На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня, годину пізнійше, в тім самім льокали і з тим самим порядком нарад другі Заг. Збори, які будуть управнені важно рішати без огляду на число присутних членів. — Львів 3. березня 1925.
1—3 *Надзірна Рада.*

Подяка.

Отсим складаємо прилюдну щиру подяку Всч. Духовенству Миколаївського деканату за ласкаву участь в похоронах нашого Найдорожшого Тата, Діда і Прадіда о. ювилята І. Захарясевича, Впр. о. декану І. Зельському за провід в похоронах і прощальне слово в навечеря похоронів, Впр. о. містодеканові І. Курчабі за боже слово в церкві в день похоронів, Впр. о. деканові І. Жигальові з Кіпова та Всч. о. Колачеві місцевому лат. пароховi за зворушуючі слова прощання над могилою, представникам Вп. Ковтора місцевої держави, та Вп. Управителям та вчительським зборам шкіл Железова великого і Стрептова за участь в похоронах зі шкільною молодю, Шан. місцевому церковному хорові за звеличання сумного обряду гарним співом, церковним брацтвам обох обрядів з Железова і Стрептова, всім парохіянам і вірним з околичних сіл та вірним лат. обряду, котрі мимо негоди незвичайно численною участю причинилися до звеличання сумного обряду.
1549 а) 1—1 *Діти, внуки і правнуки.*